

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเจตนารมณ์ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ ซึ่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยคณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ เพื่อให้พิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ บรรจู่ในระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘๕/๒๕๖๑ วันศุกร์ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ และในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๒ ในวันศุกร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ที่ประชุม ได้พิจารณาในวาระที่ ๒ และลงมติในวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย โดยส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอน ๒๘ ก วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๒ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทำให้การบริหารจัดการที่ราชพัสดุไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และขาดความคล่องตัวในการจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุ ประกอบกับไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่ในการปกครอง ดูแล และบำรุงรักษาที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะหรือที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินดังกล่าว และยังขาดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ราชพัสดุนอกราชอาณาจักรและทรัพย์สินนอกราชอาณาจักร สมควรปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการบริหารจัดการที่ราชพัสดุ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และนโยบายของรัฐบาล โดยกรณีจำเป็นที่ต้องให้มีคณะกรรมการที่ราชพัสดุ เพื่อกำหนดที่ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ราชพัสดุ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ราชพัสดุเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ รวมทั้งกำหนดโทษอาญาสำหรับกรณีที่มีการบุกรุกที่ราชพัสดุ เพื่อเป็นการรักษาที่ดินของรัฐไว้เพื่อใช้ประโยชน์ของทางราชการต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีบทบัญญัติทั้งหมด ๘ หมวด ๕๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตรา ๓)
- กำหนดคำนิยามความหมายของคำว่า “ส่วนราชการ” “หน่วยงานของรัฐ” “คณะกรรมการ” “รัฐมนตรี” (มาตรา ๔)
- กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และมีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๕)

๔. กำหนดความหมายของที่ราชพัสดุ ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด, ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ, ที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ทางราชการตามกฎหมาย (มาตรา ๖)

๕. กำหนดความหมายของอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เป็นที่ราชพัสดุ (มาตรา ๗)

๖. กำหนดให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุ (มาตรา ๘)

๗. กำหนดให้มีคณะกรรมการที่ราชพัสดุประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙)

๘. กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการที่ราชพัสดุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๕)

๙. กำหนดให้กรมธนารักษ์มีหน้าที่จัดทำทะเบียนที่ราชพัสดุ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา ๑๗)

๑๐. กำหนดการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๘)

๑๑. กำหนดให้ที่ราชพัสดุต้องนำไปเพื่อประโยชน์ในทางราชการในการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๑๙)

๑๒. ส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใช้ที่ราชพัสดุหรือมีหน้าที่ใช้ที่ราชพัสดุ ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และความตกลงที่ทำไว้กับกรมธนารักษ์และมีหน้าที่ดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ และจัดทำรายงานเกี่ยวกับกิจการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา และการใช้ต่อกรมธนารักษ์ (มาตรา ๒๐)

๑๓. กำหนดให้กรมธนารักษ์เรียกคืนที่ราชพัสดุจากส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๒)

๑๔. กำหนดให้การจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการและให้กระทำได้เพื่อการสนับสนุนการดำเนินการกิจของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ การสาธารณสุข ประโยชน์หรือสาธารณกุศล การสงเคราะห์ข้าราชการ หรือสวัสดิการของข้าราชการ (มาตรา ๒๕)

๑๕. การจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุให้ทำเป็นสัญญาเช่าหรือสัญญาต่างตอบแทนอื่นนอกเหนือจากสัญญาเช่ากับกระทรวงการคลัง (มาตรา ๒๖)

๑๖. กำหนดให้การจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุจากบุคคลที่มีใช้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ โดยต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการจัดหาประโยชน์ สภาพ และที่ตั้งของที่ราชพัสดุ อัตราค่าเช่าตามปกติในท้องตลาด ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นนอกเหนือจากค่าเช่าที่จะได้รับ และมูลค่าอสังหาริมทรัพย์บนที่ดินที่ตกหรือจะตกเป็นของกระทรวงการคลังอันเป็นมูลค่าในเวลาที่ยัญญาสิ้นสุดลง (มาตรา ๒๗)

๑๗. กำหนดให้การจัดหาประโยชน์ตามมาตรา ๒๗ ซึ่งมีราคาของที่ราชพัสดุเกินกว่าห้าร้อยล้านบาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา ๒๘)

๑๘. การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุเฉพาะที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะให้ตราเป็นพระราชบัญญัติและให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้ายพระราชบัญญัตินั้นด้วย (มาตรา ๓๐)

๑๙. การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุที่มีใช้ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี (มาตรา ๓๑)

๒๐. ที่ราชพัสดุที่มีใช้ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ซึ่งได้มาจากการบริจาคหรือมีผู้อุทิศให้ หากไม่ได้นำที่ราชพัสดุนั้นไปใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่ผู้บริจาค หรือผู้อุทิศให้กำหนดหรือภายในห้าปีนับแต่วันที่มีการบริจาคหรืออุทิศให้ให้ผู้บริจาคหรือผู้อุทิศให้หรือทายาท มีสิทธิขอคืนที่ดินนั้น (มาตรา ๓๒)

๒๑. การถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินของที่ราชพัสดุเฉพาะที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยที่สงวนหรือที่หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ให้กระทำได้ เมื่อเลิกใช้เพื่อประโยชน์เช่นนั้นหรือเมื่อสิ้นสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และกระทรวงการคลัง ไม่ประสงค์จะสงวนหรือหวงห้ามไว้ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะอีกต่อไป โดยต้องตราเป็น พระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๓๔)

๒๒. กำหนดให้ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด ที่รัฐบาลไทยได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์และตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร (มาตรา ๓๖)

๒๓. กำหนดให้เอกอัครราชทูต กงสุลใหญ่ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่ได้รับแต่งตั้งให้ มีหน้าที่เช่นเดียวกับเอกอัครราชทูตหรือกงสุลใหญ่ มีหน้าที่ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา และใช้ที่ราชพัสดุ ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศหรือเขตที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน และในกรณีที่หน่วยงานของส่วนราชการใดตั้งอยู่นอกราชอาณาจักรและใช้ที่ราชพัสดุให้หัวหน้าหน่วยงานของส่วนราชการนั้น เป็นผู้มีหน้าที่ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา และใช้ที่ราชพัสดุดังกล่าว (มาตรา ๓๗ – มาตรา ๓๘)

๒๔. กำหนดให้ทรัพย์สินนอกราชอาณาจักร หมายความว่า สิทธิการครอบครองหรือการใช้ประโยชน์ ในอสังหาริมทรัพย์ซึ่งตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร ซึ่งได้มาโดยวิธีการทางการทูตหรือเป็นไปตามความตกลง ที่รัฐบาลไทยทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศที่อสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่ (มาตรา ๔๒)

๒๕. กำหนดบทลงโทษผู้ที่เข้าไปในที่ราชพัสดุเพื่อยึดถือหรือครอบครองทั้งหมดหรือบางส่วน โดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวน ทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๕)

๒๖. กำหนดให้กฎกระทรวงหรือระเบียบที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๔๗)

๒๗. การจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุที่ได้ดำเนินการแล้วหรืออยู่ระหว่างการดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ ในวันก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๘ เว้นแต่เป็นกรณี ที่ได้มีการประกาศเชิญชวนให้เอกชนร่วมลงทุนแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชน ร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ จนกว่าจะได้ลงนามในสัญญาร่วมลงทุนกับเอกชนที่ได้ทำการคัดเลือกให้ร่วมลงทุนแล้ว จึงให้ดำเนินการต่อไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๘ (มาตรา ๔๙)